

§. IX.

Adduci nunc posset ipsa etiam *aurea*, modis usque huc memoratis depurati, *calcinatio immersiva*, auri-
 bus appellata, per menstrua liquida, aquam regiam, spiritum nitri bezoarticum, spiritum salis rectificatissimum, & reliqua procedens. Verum, cum, uti sequentes paginae docebunt, haec operatio saltem pro hac vel illa medicina ex auro paranda adhibeatur, tum commodius ad illius recensionem eam posse differri, existimavimus.

Auri calcinatio immersiva ad sequentia differtur.

CAPUT II.

DE

VSV MEDICO AURI IN SUBSTANTIA ADHIBITI.

§. I.

Aurum, ab aliis metallis separatum, finissimumque redditum, ac in lamellas tenuissimas, seu *folia* ductum ab *Arabibus*, qui hujus metalli virtutem primitus sibi dedere expertam, jam tum fuit in *usum* vocatum & suis compositionibus additum. Exemplum hujus praebent Aurea Alexandrina Nicolai; Electuarium de ovo Aureo, & reliqua. Hodie autem *aqua*, Carbunculi aurea, apoplectica, magnanimitatis, Velthemiana, & aliae *pretiosae*; *pulveres*, item, bezoardici, pannonicus ruber, epilepticus Marchionis, & alii *nobiles*; *Con-*

Aurum foliatum & olim;

& hodie medicamentis additur,

fecciones quoque alkermes, de cinamomo regia, & reliqu. in officinis prostantes eadem folia auri addita & incisa recipiunt.

§. II.

ab aliis
scobs ejus-
dem,

ejus vires
recensentur.

Alii non auri puri folia, verum idem in ramenta, *scobem*, seu limaturam, & hinc pulveris in formam redactum adhibent, hujusque scrupulum dimidium vel integrum ægroto propinant, tali cum successu, ut idem pulvis à stomachi fermento subactus, vitiosos humores corrigat, eorundemque discussione ac diaphoresi, sanguinem mundificet, nec non balsamum seu calidum nativum cordis corroboret, sicque in omnibus morbis, in quibus vires sunt reficiendæ, multo & præsentem cum emolumento, in usum vocetur.

§. III.

Unde medicamentis & virtutem & gratiam conciliant.

Cumque eorum, qui aurum foliatum suis pharmacis miscunt, multi, & eosdem *usus* respiciant, & eadem opera medicamentis suis *gratiam*, atque splendorem concilient; multi autem *nitorem* hunc medicamentis hac ratione parum equidem *admittant*, *virtutes* autem auri memoratas in *dubium* vocent; imo alii has non modo *negent*, verum & *noxas* à foliis auri, cum medicamentis sumti, *adducant*; tum digna erit, quæ hoc loco expendatur quæstio: *an auri in substantia adsumti aliquis sit in medicina usus?*

§. IV.

Gratiam concedunt omnes. Virtutes negat Zvvelfferus imo damna hujus metuit.

Duplicem allegavimus ab autoribus memoratum usum, medicamento *gratum* adspectum & ejusdem *vires* adauctas. Primum concedunt omnes, cum primis auro in folia ducto. Secundum negat, imo damna hujus auri foliati affert Zvvelfferus in suis in Pharm. Aug. p. 165. & Mantis: animadversionibus, Sp. p. 316. distinguitque inter *aurum foliatum* & *scobem Auri*, seu idem

idem in pulverem minutum redactum. Aurum foliatum inutiliter adhiberi statuit, tum quod ejus dosis admodum exigua sit, tum quod fermentum ventriculi actionem in illud exerere nequeat, sed se chylo immisceat, & tunicis ventriculi saltem se insinuet, ut inde ad nauseam potius & ἀπερίαν disponantur. Et ita nullum alium habeat usum, quam ut oculis blandiamur, & conceptam vulgi, ingentem in aurum fiduciam collocantis, opinionem stabiliamus. Aliam autem esse rationem auri *raspati* in pulverem redacti, cui omnes superiori §. II. memoratas virtutes, lubens adjudicat.

§. V.

Mitius tamen de auro in substantia adsumto, & non prorsus negat
vires ejus non prorsus negans sentit Exper. ^{mus} Major
qvondam Academiae Kiloniensis Medicus primarius
B. *Joh. Dan. Major* in Genio errante cap. 16. inqviens:
Exiguum prorsus & pæne dixerim, nullum auxilium,,
illud est, quod in Medicina ex auro foliato vel auri,,
pulvere & scobe, electuariis & pulveribus cordiali,,
bus, aquisque spirituosis addito, vel cum eduliis re,,
fectoriis cocto obtineri præsumunt ex vulgari sen,,
tentia.,

§. VI.

E diverso autem Experientissimus D. *Lentilius* in ^{demon-}
suis Miscellaneis medico practicis lib. I. p. 238. scri- ^{strat au-}
pto nunquam satis laudando, & praxin medicam no- ^{tem Len-}
viter exercentibus multum proficuo, se auri non adeo ^{tilius,}
nullas extare in corpus humanum vires esse persvasis-
simum refert. *Hominem, vinum, & aurum* se intime
amare, trium quippe Regnorum Reges, Philosopho-
rum perpetuum, idque verissimum, esse dixerunt.
Inde ab omni ævo varios & pæne innumeros excogi-
ratos

tatos esse modos, *auri corpus compactissimum in potabilem formam* redigendi. Consentire autem in eo ple-
rosque, non tentandam *auri* solutionem, puta radi-
calem, *menstruis, corrosivis*, aurum potius discerpen-
tibus, quam solventibus. Consentire omnes, verum
auri menstruum esse *liquorem insipidum*, qui sine stre-
pitu poros ejus penitissime subingrediatur & vinculum
cohæfionis ita solvat, ut butyrum ab igne liqvescit,
vel potius, ut sal in aqua. Se itaque solutiones *auri*
à corrosivis factas repudiare, neque irradiationem
Helmontii alienam ab omni sana philosophandi ratione
amplecti. Neque etiam *Burchianam auri extinctionem*
» sibi arridere. Quid ergo, *inquit* ulterius, quid si
» menstruum ventriculi sit analogon quid menstruo isti,
» universali aurum radicaliter solventi? Num id absur-
» dum penitius consideranti videatur? Annon possint
» à tanto, eoque insipido, ac qualitates universalis men-
» strui, ob ciborum varietates, exacte referente men-
» struo, quædam *auri bractæati* vel foliati particule ab-
» radi, solvi, cum sanguine per atomos minimos mi-
» sceri, operari? Istud contradicere qui ausint, quibus
» cum fundamentis id facere possint, videant. Non
» obstat per alvum reddi ducatos in obsidionibus aut
» alias deglutitos sine ponderis ulla diminutione. *Quid*
» *de poculis antimonialibus*, tot innumeros vomitus infu-
» sione simplici, nulla notabili ponderis amissione, ci-
» entibus? Quum compactum, sed & quam diffusissi-
» mum mole corpus sit aurum, quis est, qui nesciat?
» Non interim inficiamur, haud adeo magnam esse,
» quæ hinc expectatur, virtutem, dummodo quis esse
» aliquam largiatur. At si *poculi antimonialis* est tam
» effera *purgandi* virtus, cur non sit *auri vis roborandi*,
» non adeo, quam est cathartica in sensum cadens. Su-
spici-

spicimus virtutes *auri potabilis* quippe jam radicaliter
 soluti: Nullas tamen esse nondum soluto inficiamur.
 Quid, si quis ducatum v. g. centies deglutiret, an
 semper idem pondus in statera sit reperturus? vehe-
 menter dubito. Utinam! qui nosset essentiam sto-
 machici & animalis, revera universalis, menstrui,
 via tunc ad inveniendum *alkabest* verum tam obscura,
 tam salebrofa non esset. Calorem nostri corporis
 esse mitiorem, quam, qui *aurum* contra quid va-
 leat, nemo sibi imaginetur. Ad auri solutionem,
 opus esse molli igne, forti enim non conflari, pru-
 dentissime censuit *Hippocrates*. Mollis ejusmodi ignis,
 est *alkabest ventriculi*, quod omne ingestum, cujus-
 cunqve deniqve sit naturæ, adgreditur. Adgreditur,
 inquam omne, non solvit omne. Siquidem inter-
 agens & patiens opus est, ut sit proportio. Non di-
 gerimus ferri frustra, non tamen intacta relinquit ea
 stomachi menstruum, experientia teste. Detur ta-
 lis limaturæ quantitas, quam inter & *alkabest* sto-
 machi proportio intercedat, num eam iri radicaliter
 solutam quis negaverit? Sed quorsum? Id volumus:
 Menstruum universale frustra quæri in solis minerali-
 bus, propterea quod *smaragdina tabula* teste, quid
 universalius esse debet, ut ita loquar, eo quod reci-
 piat vim superiorum & inferiorum. Tale si non est
 ventriculi menstruum, oportet sane, ut huic sit per
 quam simile. Iterum dico: *In homine, vino, & au-
 ro, latet maxima virtus.* Intelligentes me intelli-
 gent.

Cum hoc ergo viro Experientissimo nos prorsus
 facimus, cum primis quoniam teste *Plinio*, in numo
 aureo deglutito, & cum fecibus alvi excreto, expres-
 sa imago multum fuit exesa, hincqve haud digno-
 scenda,

Cui & nos
 adstipula-
 mur

scenda, poculisqve *antimonialibus* autoris etiam *cinnabarim nativam* adsumtam jungimus, quam cum fecibus quidem excerni, quasi integram, autopfia docet, viribus nihilominus presentissimis in corpore ægri relictis. Par ratio erit *liquidorum argento vivo superfusorum*, quæ liquida in usum vocata *anthelmintica* esse, omnibus constat, nullo tamen *substantiali* detrimento *notabili* argento vivo hinc detracto. His ergo non levidensibus rationibus, sed firmis demonstrationibus inducti *auro* quoque, *in substantia* adsumto, *virtutes suas haud denegandas* esse existimamus.

CAPUT III.
DE
TINCTURA AVRI.

§. I.

Tincturæ
Auri definitio, cuius
definitum,

Tinctura auri est liquor coloratus, auri virtutes medicas in se continens.

subjectum.

Tinctura nomen suum à *tingendo* acceperunt, quoniam exhibent *liquidum*, non *limpidum*, sed *colore tinctum*, & præter virtutes, quibus gaudent, etiam *jucundo colore*, eoque non levi, sed *saturato*, fortiore, ac prædominante sese commendantes. Tales sunt etiam *tinctura*, paratæ ex *Auro*, methodo cap. I. adducta, præparato ac *depurato*. Utut enim alii non aurum ipsum & in *substantia* adhibeant, sed modo ex *terris variis nobilioribus*, *Silesiaca Strigoniensi*, aut ex *rubra*, aut *figillata*, aut *talco*